

Cíl aktivity

- Uvědomit si, kdo je chodec, tedy koho všeho a jak se týkají pravidla silničního provozu pro tuto cílovou skupinu.
- Vyhodnocování nebezpečné dopravní situace.
- Rozvoj komunikačních kanálů ve třídě mezi žáky.

Časová náročnost aktivity

- variabilní (1–4 hodiny, dle ročníku a dle výběru aktivit)

Mezipředmětové vztahy

- český jazyk, výtvarná výchova, nauka o společnosti, prvouka

Pomůcky

- pracovní listy, nůžky, barevné papíry, lepidlo, pastelky, jednoduchá razítka, papírové kartičky, klobouk/čepice

Popis aktivit

Zahřívací hra

Můžeme na začátek hodiny uvést zahřívací hru Na město. V úvodu hodiny dáme židličky do kroužku a s dětmi si povídáme, co nebo koho všechno můžeme ve městě potkat. Pak s dětmi vybereme tři věci/lidi, o kterých jsme si povídali a pojmenujeme každého po obvodu. Tedy příklad: Povídáme si s dětmi o chodcích, cyklistech a autech, vybereme tyto tři názvy. Po obvodu kruhu, jak žáci sedí vedle sebe, rozdáme tyto úlohy. Při počtu 21 žáků ve třídě tedy máme sedm chodců, sedm cyklistů a osm aut (jedno auto je učitel).

Jeden (první nejlépe učitel) se postaví doprostřed kroužku a povídá: „Šel jsem včera po městě a viděl jsem... cyklisty.“ V tu chvíli vstanou všichni cyklisté a vymění si místa. Ten, co je uprostřed, se snaží také sednout na nějaké uvolněné místo. Pokračuje ten, kdo zůstal zase uprostřed. Obměna nastává, když se řekne: „... a viděl jsem tam úplně všechny.“ Vstanou všichni a vymění si místa.

Aktivita

Děti je vhodné rozdělit pro aktivity do skupin (např. jako u zahřívací hry), mají pak možnost větší interakce mezi sebou navzájem a každé se může zapojit do tématu.

Děti je možné dělit do skupin metodou obrázků (razítek) na papírových kartičkách. Příklad: Mám ve třídě 21 dětí, chci je rozdělit do tří pracovních skupin, tedy si připravím tři druhy kartiček (zvířátka) po sedmi kusech. Nebo je možné vytvořit nové skupiny losováním kartiček z klobouku/čepice a můžou vydávat zvuky zvířátka, které si vylosovaly, a vytvořit tak skupiny.

Pracovní list 1, 2, 3 (mapa dopravního prostředí a postavičky)

Děti si mohou pracovní listy prohlédnout a u toho řízeným rozhovorem vyprávět, co vidí, kdo to je nebo třeba co asi dělá. Dle zručnosti dětí buď postavičky vystříhají samy nebo učitel. Následně ve skupinkách děti přikládají různé druhy chodců na obraz ulice, kam asi patří, a u toho si zkusí navzájem vysvětlit proč. Učitel se během řazení typů účastníků silničního provozu pohybuje mezi žáky a konzultuje správnost jejich umístění; vždycky když už jsou postavy správně umístěné a děti se rozhodnou, jestli je to chodec, či cyklista, pak je pevně nalepí lepidlem na obrázek.

Na chodníku, na silnici

Raný školní věk

Na konci aktivity lze děti opět posadit do kroužku jako na začátku a doprostřed položit všechny obrázky a společně zhodnotit, jestli jsou všechny v pořádku.

Dělení účastníků silničního provozu

Chodec je: ten, kdo jde pěšky, na invalidním vozíku, běžkách, lyžích, inline bruslích.

Cyklista je: cyklista na kole, cyklista na koloběžce (zahrnuje povinnost nošení cyklistické přilby na koloběžce do 18 let).

Evaluace

Na závěr můžeme opět vložit aktivitu zahřívací. Dáme do prostoru na zem dva barevné papíry. Zelený může být například barva skupiny chodců (na papír nakreslíme panáčka) a modrý barva skupiny cyklistů (na papír nakreslíme kolo). Učitel se postaví doprostřed mezi papíry tak, aby na něj všichni žáci viděli, vezme do ruky vytvořené dopravní prostředí od dětí z předchozí aktivity a ukazuje na účastníky silničního provozu jednotlivě. Žáci se pohybují ve vymezeném prostoru, a když učitel ukáže, s důrazem a větou: „Ukazuji na...“, děti se dotknou papíru příslušného zařazení – chodec, nebo cyklista. Každý se musí dotýkat buď papíru nebo někoho, kdo se papíru dotýká. Pak děti pochválíme, že dotyčného zařadily správně, a pokračujeme ve hře. Hra skončí, až učitel uzná za vhodné.

Nezapomeňme vzniklé obrazy vyvěsit ve třídě, aby byly po nějakou dobu na očích a my se k nim mohli vracet. Například, když se vrátíme z procházky, můžeme si vždy třeba puntíkem označit toho, koho jsme venku potkali.

Obměna programu

Pracovní listy v elektronické podobě jdou využít i na interaktivní tabuli, kde jako plochu zvolíme Pracovní list 1 (dopravní prostředí) a objekty na ostatních pracovních listech ořízneme (můžeme v programu malování a uložit každý objekt zvlášť jako obrázek nebo přímo v programu pro interaktivní tabuli). S objekty pak můžeme po ploše hýbat a umisťovat na správné místo v dopravním prostředí buď my nebo samotní žáci.

Chodec

Na chodníku, na silnici

Raný školní věk

Poznámky učitele

Cíl aktivity

- Pochopení, proč je důležité dávat pozor při přecházení v zatáčce a vnímat rizika s tím spojená.
- Pochopení bezpečného pohybu v dopravním prostředí v roli chodce.

Časová náročnost aktivity

- 1 vyučovací hodina

Mezipředmětové vztahy

- literární výchova (dramatizace), výtvarná výchova, nauka o společnosti, prvouka

Popis aktivit

S dětmi navážeme na téma chodce – bezpečný pohyb na chodníku, na silnici. Nejprve si prohlédneme první obrázek pracovního listu – situace na chodníku. Popíšeme veškeré děje, které jsou vyobrazeny. Necháme nejprve děti zapřemýšlet samostatně, následně si návrhy a řešení na lepší, bezpečnější chování jednotlivých účastníků na obrázku povíme, popřípadě zapíšeme na tabuli, do sešitů, dle uvážení. Všimějme si detailů: délka vodítka pejska, jestli má pejsek náhubek a potřebuje ho; je dobré, aby kluk na obrázku psal za chůze SMS, navíc když poslouchá muziku?

Shrneme všechny návrhy na zlepšení bezpečnosti všech na obrázku a posuneme se ke dvěma následujícím. Opět necháme děti zapřemýšlet, co se na obrázcích děje. Obrázky mohou děti porovnávat a hledat rozdíly. Na obrázcích najdou kluka, který by rád přešel na druhou stranu silnice, ovšem neví, jestli je to bezpečné. Je na dětech, aby mu poradily.

V tuto chvíli se s dětmi bavíme o správném výběru místa pro přecházení silnice. Zkusíme si představit, na kterém obrázku má kluk větší výhled na to, aby bezpečně přešel, popřípadě jak by se tedy měl správně zachovat, co by mu děti poradily. Je lépe přecházet vně, nebo uvnitř zatačky? Nebylo by třeba lepší popojít o kousek dál a přejít na rovném úseku? Jaká jsou rizika spojená s přecházením silnice a jak se jim dá předejít?

Poznámky učitele

Na chodníku, na silnici

Starší školní věk

Cíl aktivity

- Pochopit rizika situací, kdy nelze pokračovat po chodníku.
- Pochopení, proč je důležité dávat pozor při přecházení v zatáčce a vnímat rizika s tím spojená.
- Pochopení bezpečného pohybu v dopravním prostředí v roli chodce.

Časová náročnost aktivity

- 1 vyučovací hodina

Pomůcky

- psací potřeby, fixy

Popis aktivit

Žáci si řádně prohlédnou dopravní situace vyobrazené na obrázku v pracovním listě. Uvidí tam dopravní situace, ve kterých je důležité nejprve se zorientovat. Pod obrázkem najdou úkoly a popis práce s mapou. Úkoly mohou plnit jednotlivě či ve skupinkách.

Úkoly k mapě

1. Zakresli trasu, kterou budeš absolvovat jako chodec jdoucí z jedné strany obrázku na druhou. Odůvodni.
2. Zamysli se nad tím, které pomůcky by ti jako chodci pomohly přispět k většímu bezpečí na cestách.
3. Popřemýšlej, jakou šíři silnice jako chodec zabereš; zakresli do mapy.
4. Pokud půjdeš mimo chodník, ze které strany uvidíš auta před sebou, která tě budou míjet? Zakresli do mapy auta v obou směrech.
5. Představ si, že jdeš jako chodec po silnici a za tebou jede auto, které tě většinou neohrozí, jelikož jede v druhé půlce silnice. Představ si ale, že toto auto bude předjíždět jiné. Zakresli situaci do mapy a zkus popsat nebezpečí vyplývající ze situace a zkus navrhnout řešení.

Poznámky učitele

Přecházení

Raný školní věk

Cíl activity

- Uvědomit si důležitost používání smyslů (zrak a sluch) při pohybu na pozemních komunikacích.
- Zopakovat pravá – levá strana, upevnit pravidlo chození po přechodu vpravo.

Časová náročnost activity

- variabilní (1–2 hodiny, dle ročníku a dle výběru aktivit)

Mezipředmětové vztahy

- český jazyk, výtvarná výchova, nauka o společnosti, prvouka, literární výchova (dramatizace), dřívka (hudební výchova)

Pomůcky

- pracovní listy, pastelky, barevné papíry

Popis aktivit

Jako úvodní zahřívací hru můžeme zvolit jednoduchou variantu pro zbystření smyslu – zraku. Vytyčíme dětem prostor, kde se budou moci volně pohybovat (nikdo nesmí zůstat stát). Ze spektra barevných papírů vybereme nejdříve dvě barvy, ke kterým přidělíme dětem úkol. Příklad: červená je barva lásky, proto jakmile uvidíte červenou, zůstanete stát a pohládíte po rameni spolužáka nejbližší k vám. Žlutá je barva radosti, proto jakmile uvidíte žlutou barvičku, budete na jednom místě skákat. Dle libosti a věku žáků můžeme přidávat barvy a k nim i úkoly.

Aktivita

Nakopírujeme pracovní list pro každého žáka. Každý si popřemýšlí, který ze semaforů na obrázku je ten správný. Může být správný jen jeden nebo více, záleží na žácích, co si myslí. U toho/těch, které jsou správně, ať dokreslí smajlíka do čtverečku pod nimi, a u těch špatně zase šklebíka. Poté si můžeme na tabuli nakreslit (popřípadě můžeme použít pracovní list v elektronické podobě na interaktivní tabuli) a společně si je vybarvíme, s důrazem na správné barvy a „panáčky“. Zároveň si rozdělíme dva správné semaforey na semafor pro chodce a semafor pro auta a rozdíl mezi nimi. Můžeme se dětí zeptat, jestli můžeme slyšet i barvy. Chceme docílit toho, aby si děti uvědomily, že i nevidomí vědí, kdy svítí červená a kdy zelená na přechodu pro chodce.

Můžeme si zkusit aktivitu, kdy opět vymežíme prostor, kde se děti mohou pohybovat. Každý musí být potichu, aby slyšel semafor. Učitel cvaká pomalu na dřívka (svítí červená) a všechny děti stojí. Učitel klope rychle (svítí zelená) a všechny děti se pohybují. Dále aktivitu obohatíme tím, že se po přechodu přechází po pravé straně. Vymežíme prostor mezi lavicemi (přechod pro chodce). Děti si ve skupině vyzkoušejí rozhlížení se na přechodu (i když je světelně signalizovaný, neznamená to, že má chodec absolutní přednost – nepozorní řidiči). Vyzkoušíme v praxi ve skupinách proti sobě se míjejících chodců na přechodu se značením (v našem případě se zvukovým značením).

Evaluace

Můžeme ve třídě do tří rohů rozmístit barvy ze semaforu pro auta (červená, žlutá, zelená). Následuje jednoduché zhodnocení programu ze strany dětí, a to že každé jde k té barvičce, jak se mu program líbil, tzn. zelená **super** a postaví se k ní s palcem nahoru, žlutá **šlo to** a postaví se k ní s palcem ve středu, červená **nuda** a postaví se k ní s palcem dolů.

Pěší zóna

Raný školní věk

Cíl aktivity

- Seznámit děti a naučit vnímat dopravní značení – pěší zóna.

Mezipředmětové vztahy

- literatura (dramatická výchova), přírodověda, nauka o společnosti, výtvarná výchova, pracovní výchova

Popis aktivit

Zahřívací hra

Na rozehrání v úvodu hodiny nám postačí hra Molekuly. Učitel stojí v prostoru, kolem něho se volně pohybují žáci. Učitel řekne třeba: „Molekuly, najděte se po čtyřech,“ a žáci se seskupí do skupin v požadovaném počtu žáků. Učitel střídá čísla. Je možné hrát na vypadávání (ten, kdo není ve skupině v daném počtu, vypadne ze hry a už ji jen sleduje jako divák; hra končí, když už nelze tvořit skupiny) nebo bez vypadávání (žáci, kteří se neumístili do skupin, zůstávají ve hře; hra končí, až učitel určí konec).

Aktivita

Uvedeme děti do tématu chodce. Zeptáme se jich, kdo všechno je chodcem a kdo všechno je cyklistou a kdo je řidičem. Diskutujeme s nimi, kdo se kde může pohybovat. Chodec po chodníku, po levé straně silnice, cyklista po silnici, po chodníku může jen malý cyklista (do 10 let) a na silnici s doprovodem (starším 15 let), a auta, autobusy, motorky. Ptáme se, jestli jsou i nějaká další místa pouze pro chodce.

Ukážeme dětem pracovní listy a ptáme se jich, jestli někdy takové značení viděly, popřípadě kde a s kým. Povídáme si o jednotlivých značkách tak, jak jdou v pracovním listě za sebou.

Na závěr se dětí zeptáme, jak se tedy mají na takové pěší zóně chovat chodci, aby nedošlo k nějakému neštěstí, pokud tam mají přístup i vozidla.

Cíl activity

- Seznámit děti a naučit vnímat dopravní značení – pěší zóna.

Časová náročnost activity

- 1 vyučovací hodina

Mezipředmětové vztahy

- literatura (dramatická výchova), přírodověda, nauka o společnosti, výtvarná výchova, pracovní výchova

Pomůcky

- hrací kostka (na hru Člověče, nezlob se), psací potřeby

Popis aktivit

Zahřívací hra:

Žáci se postaví do řady a učitel jim přidělí skupinu A nebo B nebo C. Každý žák si musí pamatovat, kdo je (A, B, C). Poté si libovolně sednou na židle do kroužku. Určí se pravidla hry. Když na kostce padne 1, 2, posunou se A o židli vedle (i kdyby si měli sednout druhému na klín), 3, 4 B, 5, 6 C. Pokud na mně někdo sedí, nemůžu se posunout, posouvají se tedy pouze ti hráči nahoře na klínech. Hra končí ve chvíli, kdy někdo obejde celé kolečko a už sedí zase na svém místě. V takovém případě zakřičí heslo „Sedaná!“ a ukončí tak hru.

Aktivita

Uvedeme děti do tématu a diskutujeme o tom, kdo je chodcem, kdo cyklistou a kdo řidič (může být řidič motorového vozidla, nemotorového vozidla, potahového vozidla). Ptáme se, jestli víme, kudy a jak se daná skupina může pohybovat (různost situací na chodníku nebo na silnici). Ukážeme dětem pracovní listy a ptáme se, jestli vědí, co dané značky říkají. Ptáme se, kdo se může v pěší zóně pohybovat. Zeptáme se, jestli do této zóny mohou vjet, když se budu pohybovat na kole, a podle čeho to poznám. Zkusíme různost situací, např. jako chodec potkám v pěší zóně vozidlo – kdo má přednost? Důležité je pochopit, že jako chodec nemám nikdy absolutní přednost, vždy musím být obezřetný a vnímavý vůči celému provozu na pozemních komunikacích. V pěší zóně musím umožnit vozidlům projet.

Rozdělíme žáky do čtyř skupinek a rozdělíme jim jednotlivé značky z pracovního listu 2 (každé skupině jednu), kterou popíšu do prostoru pod ni. Mohou si vzít i další prázdný papír, na který nakreslí další vysvětlení dopravní značky. Pak si každá skupina vybere jednoho mluvčího, který přednese závěry celé skupiny všem spolužákům. Tak si děti budou prezentovat témata navzájem.

Chodec

Pěší zóna

Střední školní věk

Poznámky učitele

Pěší zóna

Starší školní věk

Cíl aktivity

- Monitoring místa, kde žáci žijí.
- Vnímání dopravního značení – pěší zóna.

Časová náročnost aktivity

- 1–2 hodiny

Pomůcky

- mapa okolí školy nebo města

Popis aktivit

Diskutujeme s žáky na témata pohybu chodců a cyklistů po pozemních komunikacích. Kdo je chodec, kdo cyklista a kde se jako takoví mohou pohybovat. Povídáme si s nimi o pěších zónách. Kdo se v nich může pohybovat a za jakých podmínek. Pokud si nejsou jisti vzhledem dopravního značení, můžeme jim ho demonstrovat na pracovních listech na toto téma pro žáky středního školního věku, tj. pracovní list 2. S žáky diskutujeme o okolí školy a jejich bydliště, jestli se tam nachází pěší zóna. Bavíme se o potřebnosti takového prvku ve městě, k čemu slouží, jaké jsou jeho výhody či nevýhody.

Rozdělíme žáky do menších skupin a do každé skupiny rozdáme mapu okolí školy nebo celého města (nebo použijeme elektronickou mapu – např. www.mapy.cz nebo maps.google.com). Pokud ve městě takové místo s pěší zónou existuje, necháme žáky, aby toto místo do vytištěné mapy zakreslili.

K mapě přidáme do každé pracovní skupiny pracovní list 3, který společně vyplní. Na závěr programu si každá skupina vybere jednoho mluvčího, který spolužákům odprezentuje společný návrh pěší zóny, s odůvodněním potřebnosti.

Jednotlivé návrhy je možné vyvěsit na nástěnku tak, aby je žáci měli na očích. Je možné jim dát domácí úkol, nafotit danou/navrhovanou lokalitu, vybrané fotografie míst ve škole vytisknout a přiložit k mapám navrhovaných změn ve městě.

Poznámky učitele

Stezka pro chodce a cyklisty

Raný školní věk

Cíl activity

- Seznámit děti a naučit vnímat dopravní značení – stezka pro chodce, stezka pro cyklisty, stezka pro chodce a cyklisty.

Časová náročnost activity

- 1 vyučovací hodina

Mezipředmětové vztahy

- literatura (dramatická výchova), přírodověda, nauka o společnosti, výtvarná výchova, pracovní výchova

Pomůcky

- plachta (ubrus, prostěradlo, aby plachta nebyla průsvitná), psací potřeby

Stezka pro chodce a cyklisty

Raný školní věk

Popis aktivit

Zahřívací hra

Použijeme jednoduchou hru jménem Plachta. Třídu rozdělíme do dvou skupin, které se posadí naproti sobě. Učitel se postaví doprostřed mezi skupiny a v rozpjatých rukou drží napnuté prostěradlo tak, aby se skupiny neviděly. Z každé skupiny se vždycky dopředu posadí jeden žák. Učitel pustí plachtu na zem a dva žáci vepředu řeknou jméno toho, kdo sedí naproti. Ten, kdo řekl jméno jako první, vyhrál, a ten, kdo neuhádl, se přestěhuje do skupiny protihráčů. Hra končí ve chvíli, kdy v jedné ze skupin nezůstane ani jeden žák.

Aktivita

Uvedeme děti do tématu chodce. Zeptáme se jich, kdo všechno je chodcem a kdo všechno je cyklistou. Diskutujeme s nimi, kdo se kde může pohybovat. Chodec po chodníku, po levé straně silnice, cyklista po silnici, po chodníku může jen malý cyklista (do 10 let), po silnici smí jet cyklista mladší 10 let jen s doprovodem starším 15 let. Ptáme se, jestli jsou i nějaká další místa, kde se můžeme takto pohybovat.

Ukážeme dětem pracovní listy a ptáme se jich, jestli někdy takové značení viděly, popřípadě kde a s kým. Povídáme si o jednotlivých značkách tak, jak jdou v pracovním listě za sebou. (stezka pro chodce – pouze pro chodce, stezka pro cyklisty – pouze pro cyklisty, stezka pro chodce a cyklisty – pro obě skupiny).

Následně necháme děti pospojovat obrázky chodců/cyklistů se značkami, na kterou dotyční můžou jít/jet.

Chodec je: ten, kdo jde pěšky, jede na invalidním vozíku, běžkách, lyžích, inline bruslích.

Cyklista je: cyklista na kole, cyklista na koloběžce (zahrnuje i povinnost nošení cyklistické přilby na koloběžce do 18 let).

Na závěr se ještě dětí zeptáme, jak se tedy mají na takové společné stezce pro chodce i cyklisty chovat jak chodci, tak cyklisté, aby nedošlo k nějakému neštěstí, když tam mohou obě jmenované skupiny. (Pohybujeme se vpravo, aby nás mohli rychlejší předejít/předjet.)

Stežka pro chodce a cyklisty

Raný školní věk

Poznámky učitele

A series of horizontal dashed lines providing space for teacher notes.

Stezka pro chodce a cyklisty

Střední školní věk

Cíl activity

- Seznámit děti s dopravním značením a naučit je tato značení vnímat – stezka pro chodce, stezka pro cyklisty, stezka pro chodce a cyklisty.

Časová náročnost activity

- 1–2 vyučovací hodiny

Mezipředmětové vztahy

- literatura (dramatická výchova), přírodověda, nauka o společnosti, výtvarná výchova, pracovní výchova

Pomůcky

- plachta (př. prostěradlo), psací pomůcky

Stezka pro chodce a cyklisty

Střední školní věk

Popis aktivit

Zahřívací hra

Položíme na zem plachtu a necháme žáky, ať se na ni všichni postaví. Potom jim sdělíme, že se nám tam stala chyba a že, aniž by kdokoliv šlápl mimo plachtu, musí ji otočit tak, aby ta strana, která je teď k zemi, byla nahoře. Necháme děti, aby si samy zvolily strategii a zkusili to samostatně. V případě, že si nebudou vědět rady (může se stát u nižších ročníků), vstoupíme do hry jako poradci. Hra končí, když se žákům podaří prostěradlo obrátit.

Aktivita

Uvedeme děti do tématu a diskutujeme o tom, kdo je chodcem a kdo cyklistou. Ptáme se, jestli víme, kudy a jak se daná skupina může pohybovat (různost situací na chodníku nebo na silnici). Ukážeme dětem pracovní listy 2a. a 2b. a ptáme se, jestli vědí, co dané značky říkají. Zkusíme si je rozdělit na ty, kde se můžou pohybovat chodci, a na ty, kde se můžou pohybovat cyklisté. Zjistíme, že u obou značení se můžou pohybovat jak cyklisté, tak chodci. Obrázky si prohlédneme a zkusíme najít společné řešení.

Na tabuli můžeme nakreslit dvě stezky vedle sebe a nakreslit v ní panáčka nebo kolo podle jednotlivého značení (viz pracovní list 2b.). Ukážeme si tak, jak se na jednotlivém značení můžou různí účastníci silničního provozu pohybovat. Důležitý rozdíl mezi těmito dvěma značkami je, že mají doprovodná vodorovná značení, po které straně se mohou pohybovat chodci a po které cyklisté. Je tedy důležité zdůraznit dětem, že značky, které musíme dodržovat, nejsou pouze ty, které jsou na „tyčích“, ale také ty, které jsou namalované na zemi, př. nesmíme tedy vstupovat do pruhu pro cyklisty.

Rozdělíme žáky do čtyř skupinek a dáme jim jednotlivé značky z pracovních listů 2a. a 2b. (každé skupině jednu), kterou popíšu do prostoru pod ní. Mohou si vzít i další prázdný papír, na který můžou nakreslit další vysvětlení dopravní značky, př. stezku se značením i s účastníky. Pak si každá skupina vybere jednoho mluvčího, který přednese závěry celé skupiny všem spolužákům. Tak si děti budou prezentovat témata navzájem.

Chodec

Stežka pro chodce a cyklisty

Střední školní věk

Poznámky učitele

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Stezka pro chodce a cyklisty

Starší školní věk

Cíl aktivity

- Monitoring místa, kde žáci žijí.
- Vnímání dopravního značení – stezka pro chodce, stezka pro cyklisty, stezka pro chodce a cyklisty.

Časová náročnost aktivity

- 1–2 vyučovací hodiny

Pomůcky

- psací potřeby, mapa města (ve velkém městě může být mapa jednotlivého bloku, třeba kde se nachází škola)

Stežka pro chodce a cyklisty

Starší školní věk

Popis aktivit

Diskutujeme s žáky na témata pohybu chodců a cyklistů po pozemních komunikacích. Kdo je chodec, kdo cyklista a kde se jako takoví mohou pohybovat. Povídáme si s nimi o značení stežky pro chodce a pro cyklisty. Pokud si nejsou jisti vzhledem dopravního značení, můžeme jim ho demonstrovat na pracovních listech na toto téma pro žáky středního školního věku. S žáky diskutujeme o okolí školy a jejich bydliště, jestli se tam nachází stežka pro chodce nebo pro cyklisty. Bavíme se o potřebnosti takového prvku ve městě, k čemu slouží, jaké jsou jeho výhody či nevýhody.

Rozdělíme žáky do menších skupin a do každé skupiny rozdáme mapu okolí školy nebo celého města. Pokud ve městě takové místo se stežkou pro cyklisty nebo pro chodce existuje, necháme žáky, aby toto místo do mapy zakreslili.

K mapě přidáme do každé pracovní skupiny pracovní listy 3a. a 3b., který společně vyplní. Na závěr programu si každá skupina vybere jednoho mluvčího, který spolužákům odprezentuje společný návrh stežky pro chodce/cyklisty, s odůvodněním potřebnosti.

Jednotlivé návrhy je možné vyvěsit na nástěnku, tak aby je žáci měli na očích. Je možné jim dát domácí úkol nafotit danou/navrhovanou lokalitu, vybrané fotografie míst ve škole vytisknout a přiložit k mapám navrhovaných změn ve městě.

Poznámky učitele

Na bruslích, skateboardu a lyžích

Raný školní věk

Cíl activity

- Pochopit specifika jízdy na inline bruslích a na lyžích.

Časová náročnost activity

- 1 vyučovací hodina

Mezipředmětové vztahy

- literární výchova (dramatizace), výtvarná výchova, tělesná výchova, nauka o společnosti, prvouka

Pomůcky

- psací potřeby, pastelky, metr

Chodec

Na bruslích, skateboardu a lyžích

Raný školní věk

Popis aktivit

Úvodem hodiny se děti zeptáme, jestli vědí, kdo všechno je chodec. Necháme děti jmenovat účastníky silničního provozu, které chápou jako chodce. Můžeme přidat i téma cyklisty, tedy kdo všechno je v provozu cyklista. Pokračujeme tématy bruslaře na inline bruslích a lyžaře nejen na sjezdových lyžích, ale i na běžkách. Ptáme se, kam, do které skupiny účastníků silničního provozu by je děti zařadily. Samozřejmě že v obou případech se jedná o chodce. Nicméně každý má svá specifika.

Rozdáme dětem pracovní listy a prohlédneme si, koho máme na obrázku tentokrát. Jak poznáme, co se chystá dělat? Podívejme se tedy podrobně. Koukněme se na bruslaře. Kolem sebe má spousty věcí, vezmeme tužku a spojíme s ním věci, které bruslař potřebuje. Vždycky u toho rovnou říkáme, proč ta věc patří bruslaři a k čemu ji potřebuje. To samé následuje u lyžaře.

Po vyplnění úkolů se s dětmi postavíme a zkusíme pantomimicky ukázat, jak se pohybuje chodec. Potom jak se pohybuje bruslař – zabírá větší šířku než chodec (případně použít brusle a lyže s hůlkami na ukázkou), můžeme změřit a vyzkoušet, na co si tedy musí takový bruslař dát pozor (nezabrzdí na místě, nesmí ohrozit ostatní chodce). Následně i jak se pohybuje lyžař – hmitá hůlkami (musí dát pozor, aby jimi nikoho nezranil). Můžeme se děti i ptát, kdo si myslí, že zastaví nejdříve, když hrozí nebezpečí (lyžaři a bruslaři bude trvat podstatně delší dobu, než zastaví).

Poznámky učitele

Na bruslích, skateboardu a lyžích

Střední školní věk

Cíl activity

- Pochopit specifika jízdy na inline bruslích a na lyžích.

Časová náročnost activity

- 1 vyučovací hodina

Mezipředmětové vztahy

- literární výchova (dramatizace), výtvarná výchova, tělesná výchova, nauka o společnosti, prvouka

Pomůcky

- barevné fixy, pastelky

Popis aktivit

Úvodem hodiny se žáků zeptáme, jestli vědí, kdo všechno je chodec. Necháme žáky jmenovat účastníky silničního provozu, které chápou jako chodce. Můžeme přidat i téma cyklisty, tedy kdo všechno je v provozu cyklista. Pokračujeme tématy bruslaře na inline bruslích a lyžaře nejen na sjezdových lyžích, ale i na běžkách. Ptáme se, kam, do které skupiny účastníků silničního provozu by je děti zařadily. Samozřejmě že v obou případech se jedná o chodce. Nicméně každý má svá specifika.

Žáci obdrží pracovní listy a dostanou krátký čas na prohlédnutí úkolů. Uprostřed vidí tři různé druhy chodců a vlevo různé druhy dopravního prostředí. Necháme žáky, aby sami spojili každého jednotlivého chodce s dopravním prostředím, na kterém si myslí, že se může pohybovat. Následně dohromady řekneme správné řešení a proč tomu tak je. Vpravo od chodců je dopravní značení. Spojíme každého chodce s dopravní značkou, kam má daný chodec přístup, tento úkol plníme tentokrát všichni dohromady. Opět je nesmírně důležité odůvodnit, proč je tomu tak.

Po vyplnění úkolů se s dětmi postavíme a zkusíme pantomimicky ukázat, jak se pohybuje chodec. Potom jak se pohybuje bruslař – zabírá větší šířku než chodec (případně použít brusle a lyže s hůlkami na ukázkou), můžeme změřit a vyzkoušet, na co si tedy musí takový bruslař dát pozor (nezabrzdí na místě, nesmí ohrozit ostatní chodce). Následně i jak se pohybuje lyžař – hmitá hůlkami (musí dát pozor, aby jimi nikoho nezranil). Můžeme se žáků i ptát, kdo si myslí, že zastaví nejdříve, když hrozí nebezpečí (lyžaři a bruslaři bude trvat podstatně delší dobu, než zastaví).

Poznámky učitele

Cíl activity

- Pochopení funkce reflexních materiálů.
- Naučení správného umístění reflexních materiálů na tělo.

Časová náročnost activity

- 1–2 vyučovací hodiny

Mezipředmětové vztahy

- literatura (dramatická výchova), přírodověda, nauka o společnosti, výtvarná výchova, pracovní výchova

Pomůcky

- barevné papíry, velká papírová krabice, izolepa, psací potřeby, pastelky, nůžky, reflexní nažehlovací páska, oboustranná lepicí páska, fotoaparát, zvýrazňovače (fixy)

Popis aktivit

Zahřívací hra

V úvodu si můžeme zahrát hru s názvem Lidé k lidem. Hra je takovou obdobou známé pohybové hry – Molekuly. Děti se pohybují ve vymezeném prostoru a je jeden hráč uprostřed (učitel), který když řekne: „Lidé k lidem,“ žáci se okamžitě rozdělí do dvojic; pokud máme ale lichý počet žáků, může být i jedna trojice. Poté co se dvojice najdou, učitel řekne, která část těla se má dotýkat jiné části u spoluhráče, př. loktem ke kolenu, ruku k ruce, chodidlo ke kolenu, levé koleno k pravému kolenu atd. Vždy když žáci splní úkol (všechny dvojice), učitel řekne: „Lidi od lidí,“ a všichni se zase pohybují ve vymezeném prostoru.

Aktivita

Dáme dětem k dispozici barevné papíry různého spektra a necháme je z nich sestavit řadu, od dětí nejvíce viditelných ve tmě, až po nejméně viditelné ve tmě. Poté to zkontrolujeme a můžeme přidat komentář o viditelnosti různých druhů barev v různých podmínkách a o systému, jak vlastně reflexní materiál funguje (odráží světlo zpět ke zdroji). Zeptáme se dětí, co je důležité mít na sobě. Cílem je dojít k závěru, že je důležité mít na sobě dobře viditelné oblečení, a to ať už se pohybují jako chodec nebo jako cyklista.

V tuto chvíli, kdy jsme si demonstrovali funkci reflexních materiálů, necháme děti, ať si prohlédnou svoje oblečení, ve kterém přišly do školy, a pokusí se najít reflexní materiál i tam. Některé bundy jsou již reflexními materiály vybaveny, některé ale nikoliv.

Na základě poznatků, kde jsou na oblečení reflexní materiály nejčastěji umístěné, vysvětlíme dětem jejich správné umístění na tělo (ke konci rukávů, blízko ke kolenům a do úrovně pasu). Následuje práce s pracovními listy. Úkolem bude holčičky vybarvit (u čehož se neustále můžeme bavit o správném užití reflexních materiálů) a jednu holčičku s pejskem ozdobit reflexními proužky (nakreslené nebo nastříhané z reflexní nažehlovací pásky, podlepené oboustrannou lepicí páskou). Poté postupně vložíme oba obrázky do krabice s průhledem a podíváme se, která ze dvou holčiček na obrázku bude lépe vidět. Na závěr se všichni můžeme vyfotit (s bleskem) s obrázky. Na fotce tak bude krásně vidět, jak reflexní materiál odrazí světlo zpět ke zdroji. Fotku pak vytiskneme a můžeme ji vystavit ve třídě, aby děti měly neustále na očích funkci reflexních materiálů.

Viditelnost

Raný školní věk

Poznámky učitele

Viditelnost

Střední školní věk

Cíl aktivity

- Uvědomění si důležitosti viditelnosti chodce.
- Pochopení funkce reflexních a fluorescenčních materiálů.
- Naučení správného umístění reflexních materiálů na tělo.

Časová náročnost aktivity

- 1–2 vyučovací hodiny

Mezipředmětové vztahy

- literatura (dramatická výchova), přírodověda, nauka o společnosti, výtvarná výchova, pracovní výchova

Pomůcky

- reflexní vesta, papírový tubus (může být př. papírová role po vyčerpání tapety s víkem...), barevné papíry, reflexní samolepka (nebo reflexní páska nažehlovací...), nůžky

Popis aktivit

Zahřívací hra

Hru na zahřátí na začátku hodiny, můžeme použít jednoduchou, všem známou – Čáp ztratil čepičku. Může se zdát, že hra je pro mnohem mladší děti, ale i starší ročníky si ji rády zahrají. Na začátku hry se určí jeden hráč, který představuje čápa a jeho úkolem je chytat děti. Učitel i děti říkají říkanku a klapou při tom nataženýma rukama před sebou (představují zobák čápa). Říkanka zní takto: „Čáp ztratil čepičku, měla barvu barvičku...“ Na místo doplněných teček učitel řekne nějakou barvu, např. žlutou. Úkolem dětí je co nejrychleji tuhle barvu najít a dotknout se jí (stačí jedním prstem). Nesmějí se jí však dotknout samy na sobě. Jakmile se barvy dotknou, jsou v bezpečí před čápem. Dokud se však barvy neodrží, může je čáp chytit. Koho chytne jako prvního, ten si s ním vystřídá místo a stává se čápem pro další kolo.

Aktivita

Na základě úvodní hry o barvách si s dětmi povídáme o jejich viditelnosti. Jak si myslí, že jsou různé barvy ve tmě (nebo snížené viditelnosti) vidět. Je možné vždy do tuby (tmavé krabice) vložit kousek barevného papíru, a zjišťovat/ověřovat si tím jejich viditelnost. Žáci mohou o poznatcích diskutovat rovnou při pohledu na různé barvy a jejich viditelnost nebo si mohou dělat individuální poznámky a pak teprve diskutovat na toto téma.

Stále se bavíme na téma viditelnosti. Rozdáme žákům pracovní listy a vyplníme s nimi první úkol. Necháme je samostatně přemýšlet, co je to snížená viditelnost. Následně tedy ať žáci sepíší nebo nakreslí, o jaké podmínky se jedná (mlha, déšť, sníh, šero, tma, mrholení...).

Následně žákům ukážeme reflexní vestu a ptáme se jich, co vidí. Jestli vědí, z jakého materiálu je vyrobena, která část je reflexní materiál a která část je fluorescenční materiál, jaký je mezi nimi rozdíl. Důležité je při praktické ukázce upozornit na všechny prvky na reflexní vestě tak, aby si ji mohli všichni žáci vzít do ruky a osahat si materiál. Vesta je vyrobena ze dvou částí, první (fluorescenční) je nejčastěji žlutá nebo oranžová látka, která zvyšuje viditelnost chodce/cyklisty za denního světla, v mlze, dešti nebo za soumraku, v noci ale svoji funkci ztrácí. Naproti tomu reflexní materiály jsou vidět lépe ve tmě – odrážejí světlo zpět ke zdroji (jako např. odrazka na kole).

Viditelnost

Střední školní věk

Přistoupíme k dalšímu úkolu z pracovního listu a na základě získaných informací popíšeme reflexní vestu na obrázku. Žáci mohou vestu vybarvit nebo jen do různých částí napsat, z jakého materiálu je vyrobena, jak daný materiál funguje a za jakých podmínek je nejlépe vidět.

Žáků se pak ptáme, jaké znají jiné druhy reflexních materiálů než reflexní vestu. (Mohou to být třeba hračky s reflexními materiály, součásti oblečení i bot, pásky na ruce a nohy, dále taháčky na zip, samolepky...).

Zeptáme se žáků, jestli nějaké reflexní materiály používají a kde. Ukážeme si, kam je nejlepší reflexní materiály umístit (ke koci rukávů, na úroveň kolen a pasu).

Poznámky učitele

Cíl aktivity

- Uvědomění si skutečnosti, že pro bezpečí chodce je zásadní vzdálenost, na kterou jej řidič spatří.
- Pochopení funkce reflexních a fluorescenčních materiálů.

Časová náročnost aktivity

- 1 vyučovací hodina

Pomůcky

- reflexní vesta, psací pomůcky, promítací technika

Popis aktivit

S žáky diskutujeme na téma viditelnost, co si pod tím pojmem představují. Na základě zjištěných informací s nimi navážeme na téma situací, kdy, za jakých okolností jsme vidět více, kdy méně. Rozdíly ve viditelnosti za různých podnebních podmínek.

Ptáme se, co jako chodci můžeme udělat pro naše větší bezpečí při pohybu v provozu na pozemních komunikacích. Samozřejmě že je důležité vybavit se reflexními materiály. Se staršími dětmi bývá problém, že reflexní materiály nejsou pro ně dostatečně vzhledné. Je dobré je informovat, že existují různé typy reflexních materiálů a na nich demonstrovat, že každý si může vybrat takový, aby se mu hodil k jeho „outfitu“. Ti kreativní si mohou pak vyrobit vlastní z materiálů, jako jsou nažehlovací nebo našivací pásky, ze kterých lze stříhat libovolné tvary a následně buď nažehlit na oblečení nebo našít na oblečení či batohy. Je to námět na další návazné hodiny např. pracovních činností.

Když už jsme si vybrali reflexní materiál, je důležité vědět, kam jej správně umístit, aby plnil svoji funkci. Necháme žáky zamyslet se nad různými situacemi, jak nás vidí řidiči aut (jinak nás vidí, osvítí-li nás jako chodce po chodníku, z jiné strany nás vidí/osvítí jako chodce po silnici). Tudíž zjistíme, že bychom měli být viditelní pro řidiče ze všech stran. Správné umístění reflexních materiálů není jen na tělo zepředu a zezadu, ale nejdůležitější je mít viditelnou část těla od pasu dolů, a to z důvodu, že pokud řidič svítí tlumenými světly, svítí více dolů, osvětluje nás tedy nejprve od kotníku postupně nahoru.

Můžeme pak žáky rozdělit do menších skupinek, do kterých jim rozdáme jednotlivé pracovní listy, které dohromady vyplní a pak vždycky zástupce skupiny přednese výsledek přede všemi. Další variantou je vyplnění pracovních listů samostatně a na konci hodiny o výsledcích diskutovat nebo dát žákům pracovní listy za domácí úkol a o výsledcích diskutovat na začátku příští hodiny.

Chodec

Viditelnost

Starší školní věk

Poznámky učitele

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Cíl activity

- Demonstrovat správné chování v dopravním prostředí.
- Uvědomění si důležitosti správného výběru bezpečné cesty.

Časová náročnost activity

- 1–2 vyučovací hodiny

Mezipředmětové vztahy

- Nauka o společnosti, literatura (dramatizace), český jazyk

Pomůcky

- obyčejná tužka, guma

Mapa

Starší školní věk; střední školní věk

Aktivita

S žáky komunikujeme na téma cesty do školy. Zjistíme situaci ve třídě – kolik procent dětí jezdí do školy autem s rodiči, kolik na kole, kolik MHD a kolik chodí pěšky. Žáků, kteří chodí pěšky, se zeptáme, s čím vším se při cestách do školy setkávají, jestli to jsou nepozorní řidiči nebo jestli jdou celou cestu po chodníku či silnici...

Pokračujeme v rozmluvě se žáky, co si myslí, že je důležité, aby byla každá jejich cesta do školy bezpečná. Návrhy, které žáci řeknou, můžou zapisovat na tabuli, aby na ně postupně nezapomněli.

Rozdělíme žáky do menších skupin cca po čtyřech lidech, kteří si sednou k sobě. Do každé skupinky přijde umístit jeden pracovní list – mapa.

První úkol bude, aby žáci ve skupině našli a zakreslili nejbezpečnější trasu z domu do školy. Řešení si odprezentují skupiny žáků navzájem.

Druhý úkol bude, aby žáci ve skupině našli v mapě nejkratší cestu z domu do školy. Po tom, co tuhle cestu najdou, zkusí zakroužkovat nebezpečná místa na této trase a navrhnout její řešení. Na závěr si opět navrhovaná řešení odprezentují.

Poznámky učitele

Chodec

- Správné odpovědi na test v pracovních listech: 1b., 2a., 3b., 4b., 5a.